

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Capitularia Regvm Francorvm

Additae sunt Marculfi monachi & aliorum formulae veteres, & Notae
doctissimorum virorum

Baluze, Etienne

Parisiis, 1677

Pactus legis Salicae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-19366

PACTVS LEGIS SALICÆ.

Anno ab incarnatione Domini nostri Iesu Christi
DCCXCVIII. Indictione VI. Domnus Karolus Rex
Francorum inclitus hunc libellum tractati legis
Salicæ scribere iussit.

INCIPIVNT CAPITVLA LEGIS SALICÆ.

1. D E manire.	29. De furtis diversis.
2. De furtis porcorum.	30. De locationibus.
3. De furtis animalium.	31. De debilitatibus.
4. De furtis ovium.	32. De convitiis.
5. De furtis caprarum.	33. De via lacina.
6. De furtis canum.	34. De eo qui hominem ingenuum sine causa ligaverit.
7. De furtis avium.	35. De venationibus.
8. De furtis arborum.	36. De sepibus.
9. De furtis apium.	37. De homicidiis servorum vel ancillarum.
10. De damno in messe vel in qualibet clausura.	38. De quadrupedibus, si hominem occiderint.
11. De servis vel mancipiis furatis.	39. De vestigio minando.
12. De furtis ingenuorum vel infracluris.	40. De caballis furatis.
13. De furtis servorum vel infracluris.	41. De his qui aliena mancipia sollicitaverint.
14. De ingenuis hominibus qui ingenuas mulieres rapiunt.	42. De servo qui de furto fuerit interpellatus.
15. De eo qui hominem ingenuum expoliaverit.	43. De homicidiis ingenuorum.
16. De eo qui villam alienam adfallerit.	44. De homicidiis à contubernio factis.
17. De eo qui mortuum hominem expoliaverit.	45. De homicidiis in convivio factis.
18. De incendiis.	46. De reipus.
19. De vulneribus.	47. De eo qui villam alienam occupaverit, vel si duodecim mensibus eam tenuerit.
20. De eo qui hominem innocentem & absentem ad Regem accusaverit.	48. De affatonia.
21. De maleficiis.	49. De siltortis, hoc est, qualiter homo furatas res interitare debet.
22. De eo qui mulieri ingenuæ manum strinxerit.	50. De falso testimonio.
23. De eo qui nave[m] sine permissu domini moverit aut furaverit.	51. De testibus adhibendis.
24. De furtis in molino commissis.	52. De eo qui fidem factam alteri reddere noluerit.
25. De caballo sine permissu domini sui ascenso.	53. De eo qui Grafsonem ad res alienas tollendas injustè invitaverit.
26. De his qui pueros vel puellas occiderint vel totonderint.	54. De re prestata.
27. De adulteris ancillarum.	55. De manu ab aeneo redimenda.
28. De libertis dimissis.	56. De eo qui Grafsonem occiderit.
	57. De corporibus expoliatis.
	58. De incendio vel expoltatione Ecclesiarum.

- sive homicidiis Clericorum.*
59. De eo qui ad mallum venire contempserit.
60. De Racinburgis qui secundum legem non iudicant.
61. De chrenechruda.
62. De alode.
63. De eo qui se de parentela tollere vult.
64. De charoena.
65. De compositione homicidij.

66. De homine in hoste occiso.
67. De eo qui alteram herburgiam clamaverit.
68. De caballo excoriato.
69. De eo qui hominem de bargo vel de furca dimiserit.
70. De eo qui filiam alienam que seris, & se retraverit.
71. De terra condemnata.

INCIPIT LIBER LEGIS SALICÆ

TITVLVS I.

De manniere.

Lib. 111.
Capitular.
c. 45. & 46.
211.

I. Siquis ad mallum legibus dominicis mannius fuerit, & non venerit, si eum sunnis non detinuerit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

II. Ille verò qui alium manniat, si non venerit, & eum sunnis non detinuerit, eum quem manniat similiter sexcentos denarios, qui faciunt solidos quindecim, componat.

III. Ille autem qui alium manniat, cum testibus ad domum illius ambulet, & sic eum manniat, aut uxorem illius, vel cuiusque de familia illius denuntiet ut ei faciat notum quomodo sit ab illo mannius.

IV. Nam si in iussione Regis fuerit occupatus, manniari non potest.

V. Si verò infra pagum in sua ratione fuerit, potest manniari, sicut superius dictum est.

II. De furtis porcorum.

I. Si quis porcellum lactantem furaverit de chranne prima aut de mediana, & inde fuerit convictus, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

II. Si verò in tertia chranne furaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

III. Si quis porcellum de fude furaverit qui clavem habet, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

IV. Si quis porcellum in campo inter porcos ipso porcario custodiente furaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

V. Si quis porcellum furaverit qui sine matre vivere potest, quadraginta dena-

riis, qui faciunt solidum unum, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

VI. Si quis scrovam subbattit in furto, hoc est, porcellos à matre subtrahit, ducentis octuaginta denariis, qui faciunt solidos septem, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

VII. Si quis scrovam cum porcellis furaverit, septingentis denariis, qui faciunt solidos decem & septem cum dimidio, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

VIII. Si quis porcellum anniculum furaverit, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

IX. Si quis porcum bimum furaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

X. Si quis tertium porcellum furaverit usque ad anniculatum, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

XI. Si quis verò porcum post anniculatum furaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

XII. Si quis verum furaverit, septingentis denariis, qui faciunt solidos decem & septem cum dimidio, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

XIII. Si quis scrovam ducariam furaverit, septingentis denariis, qui faciunt solidos decem & septem cum dimidio, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

XIV. Si quis maialem facrivum, qui dicitur votivus, furaverit, & hoc cum testibus ille qui eum perdidit potuerit adprobare quòd facrivus fuisset, septingentis denariis, qui faciunt solidos decem & septem cum dimidio, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

XV. Si quis maialem non sacrum furaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

XVI. Si quis tres porcos vel amplius usque ad sex capita furaverit, mille & quadringentis denariis, qui faciunt solidos triginta quinque, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

XVII. Si quis de grege quindecim porcos furaverit, & reliqui ibi remanserint, mille & quadringentis denariis, qui faciunt solidos triginta quinque, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

XVIII. Si quis viginti quinque porcos furaverit, & de grege illo amplius non fuerit, bis mille quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

XIX. Si autem aliqui ex iisdem porcis supra viginti quinque porcos remanserint, & non fuerint furati, mille & quadringentis denariis, qui faciunt solidos triginta quinque, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

XX. Si verò quinquaginta porcos furaverit, & aliqui remanserint, bis mille quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

III. *De furtis animalium.*

I. Si quis vitulum lactantem furaverit, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

II. Si quis anniculum animal aut bimam vitulam furatus fuerit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

III. Si quis vaccam cum vitulo furaverit, mille & quadringentis denariis, qui faciunt solidos triginta quinque, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

IV. Si quis vaccam sine vitulo furaverit, mille & ducentis denariis, qui faciunt solidos triginta, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

V. Si quis vaccam domitam furaverit, mille & quadringentis denariis, qui faciunt solidos triginta quinque, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

VI. Si quis bovem furaverit, mille & quadringentis denariis, qui faciunt solidos triginta quinque, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

VII. Si quis taurum gregem regentem furaverit, qui de tribus villis communes vacas tenuerit, hoc est, trespellius, mille & octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

VIII. Si quis taurum furaverit qui unum gregem regit, & iunctus nunquam fuit, mille & quadringentis denariis, qui faciunt solidos triginta quinque, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

IX. Si quis bimum taurum furaverit, mille & quadringentis denariis, qui faciunt solidos triginta quinque, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

X. Si quis taurum Regis furaverit, ter mille sexcentis denariis, qui faciunt solidos nonaginta, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

XI. Si quis duodecim animalia furaverit, ut nec unum quidem animal ex eis remanserit, bis mille quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

XII. Si autem duodecim furaverit, & super aliqua remanserint, mille quadringentis denariis, qui faciunt solidos triginta quinque, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura. Et usque ad viginti quinque uno iudicio terminantur.

XIII. Si quis viginti quinque animalia furaverit, & super aliqua remanserint, bis mille quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

IV. *De furtis ovium.*

I. Si quis agnum lactantem furaverit, septem denariis culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

II. Si quis anniculum vel bimum berbicum furaverit, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

III. Si verò duos aut tres furaverit, mille & quadringentis denariis, qui faciunt solidos triginta quinque, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura. Qui numerus usque ad quadraginta berbices observetur.

IV. Si quis quinquaginta berbices aut sexaginta vel amplius furaverit, bis mille quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

L I X
S A L I C A

LEX
SALICA.

V. De furtis caprarum.

I. Si quis capritum sive capram aut duas capras vel tres furatus fuerit, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

II. Si verò supra tres capras furaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

III. Si quis buccum furaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

VI. De furtis canum.

I. Si quis canem scesum furaverit aut occiderit, qui magister sit, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

II. Si quis verò scesum reliquum, aut veltrem porcarium, sive veltrem leporarium, qui & argutarius dicitur, furatus fuerit vel occiderit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

III. Si quis verò canem custodem domus sive curtis, qui in die ligari solet ne damnum faciat, post solis occasum solum furatus fuerit vel occiderit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

IV. Si quis verò canem pastoralem furatus fuerit vel occiderit, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

VII. De furtis avium.

I. Si quis acceptorem de arbore furaverit, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

II. Si quis acceptorem de pertica furaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

III. Si quis acceptorem intra clavem repositum furaverit, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

IV. Si quis sparvarium furaverit, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

V. Si quis anserem domesticam aut ane-

tam furaverit, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

VI. Si quis gallum aut gallinam furaverit, vel cignum aut gruam domesticam, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

VII. Si quis turturem de rete alterius aut quamlibet aviculam de quolibet laqueo vel decipula furatus fuerit, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

VIII. De furtis arborum.

I. Si quis pomarium sive quamlibet arborem domesticam extra clausuram exciderit aut furatus fuerit, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

II. Si quis verò pomarium aut quamlibet arborem domesticam infra clausuram exciderit aut furatus fuerit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

III. Hanc quoque legem & de vitibus furatis observari iussimus.

IV. Si quis in silva alterius materiam furatus fuerit, aut incendit vel concupulaverit, aut ligna alterius furaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

IX. De furtis apium.

I. Si quis unum vas apium deintro clave aut sub tecto furaverit, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

II. Si quis unum vas cum apibus, ubi amplius non fuerit, furaverit, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

III. Si quis unum vas cum apibus inter alia vasa sub tecto aut sub clave furaverit, causam superius comprehensam convenit observare.

IV. Si verò unum vas cum apibus foris tecto, ubi amplius non fuerit, furaverit, causam superius comprehensam componat.

V. Si quis ex plurimis usque ad sex vasa foris tecto furaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

VI. Si

VI. Si verò septem aut amplius furaverit, & adhuc aliqua remanserint, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

VII. Si autem septem aut amplius furaverit, ita ut nulla remaneant, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

X. De damno in messe vel in qualibet clausura.

I. Si animal aut caballum vel quodlibet pecus in messe sua invenerit, penitus eum lædere non debet.

II. Quòd si fecerit, & confessus fuerit, capitale in locum restituat, ipsum verò debile, quod percussit, ad se recipiat.

III. Si verò confessus non fuerit, & inde fuerit convictus, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

IV. Si quis animal aut caballum aut iumentum in furto punxerit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

V. Si quis in messe sua pecora aliena invenerit, quæ pastorem non habeant, & ea inclauserit, & nulli penitus innotescat, & aliqua ex ipsis pecoribus perierint, mille & quadringentis denariis, qui faciunt solidos triginta quinque, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

VI. Si quis animal vel quodlibet pecus per suam negligentiam nocuerit, & hoc domino eius confessus fuerit, capitale in locum restituat, & illud debile ad se recolligat.

VII. Si verò negaverit, sed tamen convictus fuerit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

VIII. Si alicujus porci aut qualibet pecora, pastore custodiente, in messem alienam cucurrerint, & ille negando fuerit convictus, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

IX. Si qua pecora propter damnum messis alienæ inclausa fuerint, aut minantur, qui ea excutere vel expellere præsumperit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

X. Si alicujus pecora propter damnum inclausa fuerint, damnum æstimatum red-

Tom. I.

dat, & insuper decem denarios persolvat.

XI. Si quis propter inimicitiam aut propter superbiam septem alienam aperuerit, aut in messem aut in pratam vel vineam sive in quemlibet laborem qualibet pecora miserit, & testibus fuerit convictus, ei cuius labor est æstimationem damni reddat, & insuper mille ducentis denariis, qui faciunt solidos triginta, culpabilis iudicetur.

XI. De servis vel mancipiis furatis.

I. Si quis servum aut ancillam alterius furaverit, mille & quadringentis denariis, qui faciunt solidos triginta quinque, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

II. Si servus aut ancilla cum ipso ingenuo de rebus domini sui aliquid portaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura, atque causam quam superius diximus.

III. Si quis servum alienum occiderit aut vendiderit, vel ingenuum dimiserit, mille & quadringentis denariis, qui faciunt solidos triginta quinque, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

IV. Si quis homo ingenuus alienum servum in texaga secum duxerit, aut aliquid cum eo negotiaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

V. Si quis servum aut ancillam valentem solidos quindecim aut viginti quinque furaverit aut vendiderit, seu porcarium aut fabrum sive vinitorem vel molinarium aut carpentarium sive venatorem aut quemcumque artificem, bis mille octingentis denariis, qui faciunt solidos septuaginta, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

VI. Si quis puerum aut puellam de ministerio dominorum furaverit, mille & quadringentis denariis, qui faciunt solidos triginta quinque, in capitale restituat, & insuper mille & quadringentis denariis, qui faciunt solidos triginta quinque, culpabilis iudicetur.

XII. De furtis ingenuorum vel effracturis.

I. Si quis ingenuus foris casa quod valet duos denarios furaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

II. Si verò foris casa quod valet quadraginta denarios furaverit, mille & quadringentis denariis, qui faciunt solidos

LEX
SALICA.

T

LEX
SALICA.

triginta quinque, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

III. Si quis ingenuus casam effregerit, & quod valet duos denarios furaverit, mille & ducentis denariis, qui faciunt solidos triginta, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

IV. Si verò quinque aut supra quinque denarios furaverit, mille & quadringentis denariis, qui faciunt solidos triginta quinque, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

V. Si quis ingenuus clavem effregerit aut adulteraverit, & sic domum ingressus fuerit, & inde aliquid per furtum tulerit, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

VI. Si verò nihil tulerit, sed fugiens evaserit, propter effractionem tantum mille & ducentis denariis, qui faciunt solidos triginta, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

XIII. *De furtis seruorum vel infracluris.*

I. Si quis servus foris casa quod valet duos denarios furaverit, & inde convictus fuerit, aut flagellis centum viginti ictus accipiat, aut pro dorso suo centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

II. Si verò furaverit quod valet quadraginta denarios, aut castretur, aut ducentos quadraginta denarios, qui faciunt solidos sex, reddat. Dominus autem servi qui furtum fecerit, capitale in locum restituat.

XIV. *De ingenuis hominibus qui ingenuas mulieres rapiunt.*

I. Si tres homines ingenuam puellam de casa aut de scireona rapuerint, unusquisque eorum mille & ducentis denariis, qui faciunt solidos triginta, culpabilis iudicetur.

II. Illi alij qui super tres fuerint, unusquisque eorum ducentis denariis, qui faciunt solidos quinque, culpabilis iudicetur.

III. Qui cum sagittis fuerint, unusquisque eorum centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur.

IV. Raptor verò bis mille & quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, culpabilis iudicetur.

V. Si verò puella quae trahitur in verbo Regis fuerit, propter fredum bis mille quingentos denarios, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, cogatur persolvere.

VI. Si verò puer Regis vel lidus ingenuam feminam traxerit, de vita componat.

VII. Si verò ingenua femina quemquam de illis sua voluntate secuta fuerit, ingenuitatem suam perdat.

VIII. Si quis sponfam alienam tulerit, & sibi in conjugium copulaverit, bis mille quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, culpabilis iudicetur.

IX. Sponso autem ejus sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

X. Si quis puellam, quae druchte ducitur ad maritum, in via adfallerit, & cum ipsa violenter meecharus fuerit, octo mille denariis, qui faciunt solidos ducentos, culpabilis iudicetur.

XI. Si quis ingenuus ancillam alienam in conjugium acceperit, ipse cum ea in servitio implicetur.

XII. Si quis uxorem alienam vivo marito tulerit, octo mille denariis, qui faciunt solidos ducentos, culpabilis iudicetur.

XIII. Si quis cum ingenua puella per virtutem meecharus fuerit, bis mille & quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, culpabilis iudicetur.

XIV. Si quis cum ingenua puella defponsata ea consentiente in occulto meecharus fuerit, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis iudicetur.

XV. Si quis lidam alienam in conjugium sociaverit, mille & ducentis denariis, qui faciunt solidos triginta, culpabilis iudicetur.

XVI. Si quis sororem aut fratris filiam aut certè alterius gradus consobrinam, aut fratris uxorem, aut avunculi, scelertatis nuptiis sibi junxerit, huic poenae subiaceat, ut à tali consortio separetur. Atque etiam si filios habuerint, non habeantur legitimi heredes, sed infamia sint notati.

XV. *De eo qui hominem ingenuum expoliaverit.*

I. Si quis hominem ingenuum in superuentu expoliaverit, bis mille & quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, culpabilis iudicetur.

II. Si Romanus homo Francum expoliaverit, bis mille & quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, culpabilis iudicetur.

III. Si verò Francus Romanum expoliaverit, mille ducentis denariis, qui faciunt solidos triginta, culpabilis iudicetur.

IV. Si quis hominem præceptum Regis habentem contra ordinationem Regis adfallire vel via laciniam ei facere præsumperit, octo mille denariis, qui faciunt solidos ducentos, culpabilis iudicetur.

V. Si quis hominem ingenuum dormientem furtu expoliaverit, quatuor mille denariis, qui faciunt solidos centum, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

XVI. *De eo qui villam alienam adfallierit.*

I. Si quis villam alienam adfallierit, ipse & omnes qui convicti fuerint quod in ejus contubernio fuissent, bis mille & quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, unusquisque ipsorum culpabilis iudicetur.

II. Si quis villam alienam adfallierit, & ibidem ostia fregit, canes occiderit, vel homines plagaverit, aut in carro aliquid inde abduxerit, octo mille denariis, qui faciunt solidos ducentos, culpabilis iudicetur, & quicquid inde abstulerit in locum restituat.

III. Et quancunque in ejus contubernio fuisse convicti fuerint, unusquisque illorum bis mille & quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, culpabilis iudicetur.

XVII. *De eo qui mortuum hominem expoliaverit.*

I. Si quis hominem mortuum, antequam in terra mittatur, furtu expoliaverit, quatuor mille denariis, qui faciunt solidos centum, culpabilis iudicetur.

II. Si quis hominem mortuum effodierit & expoliaverit, octo mille denariis, qui faciunt solidos ducentos, culpabilis iudicetur. Et postea parentes defuncti iudicem rogare debent ut inter homines non habitet auctor sceleris. Et qui ei hospitium dederit antequam parentibus satisfaciat, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

III. Si quis mortuum hominem aut in noffo aut in petra, quæ vasa ex usu sarcophagi dicuntur, super alium miserit, bis mille & quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, culpabilis iudicetur.

IV. Si quis aristonem super hominem mortuum capulaverit, de unoquoque sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

XVIII. *De incendiis.*

I. Si quis casam quamlibet intus hominibus dormientibus incenderit, ei cujus

Tom. I.

casâ fuit bis mille & quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos & dimidium, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura. Et quancunque intus fuerint & evaserint, mallare eum debent. Et unicuique illorum bis mille & quingentos denarios, qui faciunt solidos sexaginta duos & dimidium, componat, & quicquid ibi perdidit in locum restituat. Et si aliquis intus arserit, ille qui incendium misit, parentibus defuncti octo mille denariis, qui faciunt solidos ducentos, culpabilis iudicetur.

II. Si quis spicarium aut maholum cum annona incenderit, bis mille & quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

III. Si quis sudem cum porcis, scuriam cum animalibus vel fenile incenderit, bis mille & quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

IV. Si quis concidam vel sepem alterius capulaverit vel incenderit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

XIX. *De vulneribus.*

I. Si quis voluerit alterum occidere, & colpus ei fallierit, vel cum sagitta toxicata eum percutere voluerit, & ei ictus fallierit, bis mille & quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos & dimidium, culpabilis iudicetur.

II. Si quis hominem in capite ita plagaverit ut sanguis ad terram cadat, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

III. Si quis hominem in capite ita plagaverit ut inde tria ossa exeant, mille ducentis denariis, qui faciunt solidos triginta, culpabilis iudicetur.

IV. Si quis hominem in capite ita plagaverit ut cerebrum appareat, & tria ossa desuper cerebro exierint, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis iudicetur.

V. Si verò intra costas vulnus intraverit, & usque ad intranea pervenerit, mille ducentis denariis, qui faciunt solidos triginta, culpabilis iudicetur.

VI. Si verò plaga ipsa semper currit, & ad sanitatem non pervenerit, bis mille quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, culpabilis iudicetur, excepta medicatura, quæ est

T ij

LEX
SALICA.

LEX
SALICA. trecentorum sexaginta denariorum, qui faciunt solidos novem.

VII. Si quis ingenuus ingenuum fuste percusserit, & tamen sanguis non exierit, usque ad tres colpos, pro unoquoque ictu centum viginti denarios, qui faciunt solidos tres, solvat.

VIII. Si verò sanguis exierit, ita componat veluti eum de ferramento vulnerasset, id est, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis judicetur.

IX. Si quis alterum clausa manu, id est, pugno percusserit, trecentis sexaginta denariis, qui faciunt solidos novem, culpabilis judicetur, videlicet ut pro unoquoque ictu tres solidos reddat.

X. Si quis alterum in via adfallierit & expoliare tentaverit, & ille fuga evaserit, bis mille ducentis denariis, qui faciunt solidos triginta, culpabilis judicetur.

XI. Si verò ceperit eum & expoliaverit, bis mille & quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, culpabilis judicetur.

XX. De eo qui hominem innocentem & absentem ad Regem accusaverit.

I. Si quis hominem innocentem & absentem de culpis minoribus ad Regem accusaverit, bis mille & quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos & dimidium, culpabilis judicetur.

II. Si verò tale crimen imputaverit unde mori debuisset si verum fuisset, ille qui eum accusaverit, octo mille denariis, qui faciunt solidos ducentos, culpabilis judicetur.

XXI. De maleficiis.

I. Si quis alteri herbas dederit bibere, & mortuus fuerit, octo mille denariis, qui faciunt solidos ducentos, culpabilis judicetur.

II. Si verò biberit, & mortuus non fuerit, bis mille & quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, ille qui dedit pro aliquo maleficio, culpabilis judicetur.

III. Si quis alteri aliquod maleficium superjactatus fuerit, sive cum ligaturis in quolibet loco miserit, bis mille & quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, culpabilis judicetur.

IV. Si quis mulieri herbas dederit ut infantes habere non possit, bis mille & quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos & dimidium, culpabilis judicetur.

XXII. De eo qui mulieri ingenue manum strinxerit.

I. Si quis homo ingenuus feminæ ingenue manum aut digitum strinxerit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis judicetur.

II. Si verò brachium strinxerit, mille & ducentis denariis, qui faciunt solidos triginta, culpabilis judicetur.

III. Si autem super cubitum manum miserit, mille quadringentis denariis, qui faciunt solidos triginta quinque, culpabilis judicetur.

IV. Si ergo mamillam strinxerit, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis judicetur.

XXIII. De eo qui navem sine permisso domini moverit aut furaverit.

I. Si quis sine permisso navim alienam movere præsumpserit, & cum ea flumen transierit, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis judicetur.

II. Si verò ipsam navem furaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis judicetur, excepto capitale & delatura.

III. Si quis navem vel ascum de intro clave furaverit, mille & quadringentis denariis, qui faciunt solidos triginta quinque, culpabilis judicetur, excepto capitale & delatura.

IV. Si quis ascum de intro clave repositum & in suspenso pro studio positum furaverit, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis judicetur, excepto capitale & delatura.

XXIV. De furtis in molino commissis.

I. Si quis ingenuus in molino alieno annonam furaverit, ei cujus molinus est sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis judicetur. Ei verò cujus annona est similiter sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis judicetur, excepto capitale & delatura.

II. Si quis ferramentum de molino alieno furaverit, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis judicetur, excepto capitale & delatura.

III. Si quis sclesam de farinario alieno ruperit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis judicetur.

XXV. De caballo sine permisso domini sui ascenso.

Si quis caballum alienum sine permisso

domini sui ascenderit, & eum caballicaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur. Et pro eo quia descendit, similiter aliis sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

XXVI. *De his qui pueros vel puellas occiderint vel totonderint.*

I. Si quis puerum infra duodecim annos sive crinitum sive incrinatum occiderit, viginti quatuor mille denariis, qui faciunt solidos sexcentos, culpabilis iudicetur.

II. Si quis puerum crinitum sine voluntate parentum totonderit, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis iudicetur.

III. Si verò puellam totonderit, bis mille quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos & dimidium, culpabilis iudicetur.

IV. Si quis feminam gravidam occiderit, viginti octo mille denariis, qui faciunt solidos septingentos, culpabilis iudicetur.

V. Si quis infantem in ventre matris suæ, aut natum antequam nomen habeat, infra novem noctes occiderit, quatuor mille denariis, qui faciunt solidos centum, culpabilis iudicetur.

VI. Si quis puellam ingenuam infra annos antequam infantes possit habere occiderit, octo mille denariis, qui faciunt solidos ducentos, culpabilis iudicetur.

VII. Si quis feminam ingenuam postquam infantes cœperit habere occiderit, viginti quatuor mille denariis, qui faciunt solidos sexcentos, culpabilis iudicetur.

VIII. Si quis feminam postquam infantes habere non potuerit occiderit, octo mille denariis, qui faciunt solidos ducentos, culpabilis iudicetur.

IX. Si quis puer infra duodecim annos aliquam culpam commiserit, fredus ei non requiratur.

XXVII. *De adulteriis ancillarum.*

I. Si quis ingenuus cum ancilla aliena mechatatus fuerit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

II. Si quis verò cum Regis ancilla mechatatus fuerit, septingentis denariis, qui faciunt solidos triginta, culpabilis iudicetur.

III. Si quis francus alienam ancillam sibi publicè junxerit, ipse cum ea in servitio permaneat.

IV. Si servus cum ancilla aliena me-

chatus fuerit, & de ipso crimine ancilla mortua fuerit, servus ipse aut castretur aut ducentis quadraginta denariis, qui faciunt solidos sex, culpabilis iudicetur. Dominus verò servi capitale in locum restituat.

LXX
SALICA.

V. Si autem ancilla propter hoc mortua non fuerit, servus ipse aut centum viginti ictus accipiat, aut centum viginti denarios, qui faciunt solidos tres, domino ancillæ cogatur persolvere.

VI. Si quis servus ancillam alienam sine voluntate domini sui sibi in conjugium copulaverit, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur, aut centum viginti ictus accipiat.

XXVIII. *De libertis dimissis.*

I. Si quis lidum alienum, qui cum domino suo in hoste fuerit, sine consilio domini sui ante Regem per denarium ingenuum dimiserit, quatuor mille denariis, qui faciunt solidos centum, culpabilis iudicetur. res verò ipsius ludi legitimo domino restituantur.

II. Si quis servum alienum ante Regem per denarium ingenuum dimiserit, mille & quadringentis denariis, qui faciunt solidos triginta quinque, culpabilis iudicetur, & capitale in locum restituat, & res servi ipsius proprius dominus recipiat.

XXIX. *De furtis diversis.*

I. Si quis tintinnum de porcina aliena furaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

II. Si verò de pecoribus tintinnum furaverit, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur.

III. Si quis schillam de caballis furaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

IV. Si quis pedicam de caballis furaverit, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur.

V. Si caballi ipsi perierint, capitale in locum restituat.

VI. Si quis messem alienam per furtum metere aut reffare præsumpserit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

VII. Si quis hortum alienum ad furtum faciendum ingressus fuerit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

VIII. Si quis impotos de melario aut de pirario tulerit, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur.

LEX
SALICA.

- IX. Si verò in horto fuerint, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.
- X. Si quis melarium aut pirarium decorticaverit, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur.
- XI. Si verò in horto fuerint, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.
- XII. Si quis cultellum alienum furaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.
- XIII. Si quis in napinam, in fabariam, in pisariam, in lenticulariam, vel in his similia ad furtum faciendum ingressus fuerit, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur.
- XIV. Si quis in campo alieno linum furaverit, & hoc in caballo aut in carro duxerit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.
- XV. Si verò tantum tulerit quantum in dorso suo portare potuerit, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur.
- XVI. Si quis in agro alieno arborem infertam exciderit, mille ducentis denariis, qui faciunt solidos triginta, culpabilis iudicetur.
- XVII. Si quis campum alienum araverit & feminaverit, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis iudicetur.
- XVIII. Si verò tantum araverit, & non feminaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.
- XIX. Si quis aratrium in campum alienum intrare prohibuerit, vel arantem foras iactaverit vel testaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.
- XX. Si quis pratium alienum secaverit, laborem suum perdat, & insuper sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.
- XXI. Et si inde fœnum ad domum suam in carro duxerit, & discarricaverit, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.
- XXII. Si verò tantum tulerit quantum in dorso suo portare potuerit, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.
- XXIII. Si quis vineam alienam per furtum vindemiaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.
- XXIV. Et si inde vinum in carro ad domum suam adduxerit, & discarricaverit, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.
- XXV. De messibus autem similiter convenit observare.
- XXVI. Si quis clausuram alienam ruperit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.
- XXVII. Si quis in silva materiam alienam aut incenderit aut capulaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.
- XXVIII. Si quis materiam de una parte dolatum furaverit, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur.
- XXIX. Si quis arborem post annum quam fuerit signata capulare præsumpserit, nullam exinde habeat culpam.
- XXX. Si infra annum quis eam capulaverit, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur.
- XXXI. Si quis rete ad anguillas capiendas de flumine furaverit, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis iudicetur.
- XXXII. Si quis statuum aut tremaculum vel vertivolium de flumine furaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.
- XXXIII. Si quis screonam quæ clavem habet effregerit, & aliquid furaverit, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis iudicetur.
- XXXIV. Et si inde nihil tulerit, pro sola effractura sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.
- XXXV. Si verò screonam quæ sine clave est effregerit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.
- XXXVI. Si quis cum servo alieno sine consensu domini sui aliquid negotiaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.
- XXXVII. Si quis mulieri brachile furaverit, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur.
- XXXVIII. Si quis casam alienam sine permissu possessoris transferit, mille

ducentis denariis, qui faciunt solidos triginta, culpabilis iudicetur.

XXX. De locutionibus.

I. Si quis furtim aliquem locaverit ut hominem interficiat, & pretium propter hoc dederit, bis mille & quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, culpabilis iudicetur.

II. Similiter & ille qui pretium accepit ut hominem occideret, bis mille & quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, culpabilis iudicetur.

III. Si verò per tertium locatio ipsa fuerit transmissa, bis mille & quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, culpabilis iudicetur.

Sic dans, accipiens, portans, unusquisque illorum culpabilis iudicetur.

XXXI. De debilitatibus.

I. Si quis alteri manum aut pedem truncaverit, vel oculum effodierit, aut auriculam vel nasum amputaverit, quatuor mille denariis, qui faciunt solidos centum, culpabilis iudicetur.

II. Si verò manus ipsa ibidem mancata pependerit, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis iudicetur.

III. Si verò manus ipsa perexcussa fuerit, bis mille quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos & dimidium, culpabilis iudicetur.

IV. Si quis pollicem de manu vel de pede excusserit, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis iudicetur.

V. Si verò ipse pollex mancatu pependit, mille ducentis denariis, qui faciunt solidos triginta, culpabilis iudicetur.

VI. Si secundum digitum, quo sagittatur, excusserit, mille quadringentis denariis, qui faciunt solidos triginta quinque, culpabilis iudicetur.

VII. Si quis tres sequentes digitos pariter uno ictu excusserit, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis iudicetur.

VIII. Si quis medium digitum excusserit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

IX. Si quis quartum digitum excusserit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

X. Si minimum excusserit, similiter sex-

centis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

XI. Si quis pedem alterius capulaverit, & ibi mancatu remanserit, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis iudicetur.

XII. Si verò pes ipse perexcussus fuerit, bis mille & quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, culpabilis iudicetur.

XIII. Si quis alteri oculum evellent, bis mille quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, culpabilis iudicetur.

XIV. Si quis nasum excusserit, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis iudicetur.

XV. Si quis auriculam excusserit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

XVI. Si quis linguam alterius amputaverit, ut loqui non possit, quatuor mille denariis, qui faciunt solidos centum, culpabilis iudicetur.

XVII. Si quis dentem excusserit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

XVIII. Si quis ingenuus ingenuum castraverit, aut virilia truncaverit, ut mancus fiat, quatuor mille denariis, qui faciunt solidos centum, culpabilis iudicetur.

XIX. Si verò ad integrum tulerit, octo mille denariis, qui faciunt solidos ducentos, culpabilis iudicetur.

XXXII. De convitiis.

I. Si quis alterum cenitum clamaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

II. Si quis alterum concagatum clamaverit, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur.

III. Si quis alterum vulpeculam clamaverit, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur.

IV. Si quis alterum leporem clamaverit, ducentis quadraginta denariis, qui faciunt solidos sex, culpabilis iudicetur.

V. Si qua mulier ingenua aut vir mulierem meretricem clamaverit, & non potuerit adprobare, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis iudicetur.

VI. Si quis alteri imputaverit quòd scutum suum projecisset in hoste, vel fugiendo præ timore, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur.

LEX
SALICA.

LEX
SALICA.

VII. Si quis alterum delatorem clamaverit, & non potuerit, comprobare sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

VIII. Si quis alterum falsatorem clamaverit, & non potuerit comprobare, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

IX. Si quis compari suo pittum excuserit, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur, aut similem illi reddat, vel cum duodecim juret quod similem illi restituerit.

XXXIII. *De via lacina.*

I. Si quis baroni viam suam obtulerit, aut eum impinxerit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

II. Si quis mulieri ingenue viam suam obtulerit, vel eam impinxerit, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis iudicetur.

III. Si quis viam quae ad farinarium ducit clauserit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

XXXIV. *De eo qui hominem ingenuum sine causa ligaverit.*

I. Si quis hominem ingenuum sine causa ligaverit, mille ducentis denariis, qui faciunt solidos triginta, culpabilis iudicetur.

II. Si verò eum ligatum in aliquam partem duxerit, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis iudicetur.

III. Si Romanus Francum ligaverit sine causa, mille ducentis denariis, qui faciunt solidos triginta, culpabilis iudicetur.

IV. Si autem Francus Romanum ligaverit sine causa, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

V. Si quis hominem noxium ligatum per vim tulerit Grafioni, vitam suam redimat.

XXXV. *De venationibus.*

I. Si quis de diversis venationibus aliquid aut furaverit aut celaverit, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis iudicetur. Quam legem tam de venationibus quam & de pilcationibus convenit observare.

II. Si quis cervum domesticum signum habentem aut occiderit aut furaverit, qui ad venationem faciendam mansuetus factus est, & cum testibus comprobare dominus ejus potuerit quod eum in venatione habuisset, & cum ipso duas feras aut

tres occidisset, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis iudicetur.

III. Si quis verò cervum domesticum, qui in venatione adhuc non fuit, aut occiderit aut furaverit, mille quadringentis denariis, qui faciunt solidos triginta quinque, culpabilis iudicetur.

IV. Si quis cervum quem alterius canes moverunt aut lassaverunt occiderit aut celaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

V. Si quis aprum lassum, quem alieni canes moverunt, occiderit vel furaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

XXXVI. *De sepibus.*

I. Si quis tres virgas cum quibus sepius superligata est, vel retortas quibus sepius continetur, capulaverit, aut tres cambortas excervicaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

II. Si quis per messem alienam, postquam germina produxerit, herpicem traxerit, aut cum carro sine via transferit, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur.

III. Si quis per messem alienam, postquam in culmum erigitur, sine via cum carro transferit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

IV. Si quis per malum ingenium in curtem alterius, vel in casam, vel ubicunque miserit aliquid quod furatum est, nesciente domino cujus possessio est, & ibidem inventum fuerit, ille qui per malum ingenium hoc miserit, bis mille quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, culpabilis iudicetur.

V. Si quis in curte alterius post solis occasum in furtum ingressus fuerit, & ibidem fuerit inventus, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis iudicetur.

XXXVII. *De homicidiis servorum vel ancillarum.*

I. Si quis servus servum aut ancillam sibi consimilem occiderit, homicidam illum domini inter se dividant.

II. Si quis ingenuus servum alienum adfallierit & expoliaverit, & convictus fuerit quod ei plus quam quadraginta denarij valeant tulisset, mille ducentis denariis, qui faciunt solidos triginta, culpabilis iudicetur.

III. Si

III. Si verò minus quàm quadraginta denarij valent tulerit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis judicetur.

IV. Si quis servum alienum flagellaverit, & in quadraginta noctibus operari non potuerit, quadraginta denariis, qui faciunt solidum unum & triante uno, quod est tertia pars solidi, culpabilis judicetur.

V. Si quis homo ingenuus lidum alienum expoliaverit, mille quadringentis denariis, qui faciunt solidos triginta quinque, culpabilis judicetur.

VI. Si quis servum alienum mortuum per furtum expoliaverit, & spolia ipsa plus quàm quadraginta denarij valeant, mille quadringentis denariis, qui faciunt solidos triginta quinque, culpabilis judicetur.

VII. Si autem spolia minus quàm quadraginta denarij valeant, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis judicetur.

VIII. Si servus ingenuum hominem occiderit, ipse homicida pro medietate compositionis hominis occisi parentibus tradatur, & aliam medietatem dominus servi se noverit solviturum. Aut si legem intellexerit, poterit se obmallare ut leudem non solvat.

XXXVIII. *De quadrupedibus, si hominem occiderint.*

Si quis homo à quolibet pecude domestico fuerit occisus, & hoc parentes illius testibus potuerint comprobare quòd dominus pecudis antea legem non adimpleverit, medietatem compositionis dominus ipsius quadrupedis cogatur exsolvere; ipsum verò quadrupedem, qui est auctor criminis, pro medietate compositionis restituat requirenti; eo videlicet modo, si dominus quadrupedis non intellexerit secundum legem se defendere.

XXXIX. *De vestigio minando.*

Si quis bovem aut caballum vel quodlibet animal sibi furatum perdidit, & eum per vestigium sequendo fuerit consecutus infra tres noctes, & ille qui eum ducit, se comparasse aut concambiasse dixerit vel proclamaverit, ille qui per vestigium sequitur res suas, debet per tertiam manum adhramire. Si verò jam tribus noctibus exactis, qui res suas quaesierit & invenit, ille apud quem inveniuntur, si eas emisse aut concambiasse se dixerit, liceat ei adhramire. Quòd si ille qui per vestigium sequitur, quod se agnoscere dicit illo alio reclamante per tertiam manum

Tom. I.

adhramire noluerit, nec solem secundum legem culcaverit, sed ei violenter quod se agnoscere dicit tulisse convincitur, mille ducentis denariis, qui faciunt solidos triginta, culpabilis judicetur.

XL. *De caballis furatis.*

I. Si quis caballum qui carrucam trahit furaverit, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis judicetur, excepto capitale & delatura.

II. Si quis vvaranionem homini Franco furaverit, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis judicetur, excepto capitale & delatura.

III. Si quis caballum spadatum furaverit, mille quadringentis denariis, qui faciunt solidos triginta quinque, culpabilis judicetur, excepto capitale & delatura.

IV. Si quis vvaranionem Regis furaverit, ter mille sexcentis denariis, qui faciunt solidos nonaginta, culpabilis judicetur, excepto capitale & delatura.

V. Si quis admiffarium cum grege, hoc est, cum septem aut duodecim equibus furaverit, bis mille quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, culpabilis judicetur, excepto capitale & delatura.

VI. Si autem de grege minus fuerit usque ad sex capita, & pretium & causam superius intimatam convenit observare.

VII. Si quis poledrum anniculum vel bimum furaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis judicetur, excepto capitale & delatura.

VIII. Si verò sequentem poledrum furaverit, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis judicetur, excepto capitale & delatura.

IX. Si quis jumenta aliena tribatterit, & evaserint, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis judicetur.

X. Si autem mortua inde fuerint, mille ducentis denariis, qui faciunt solidos triginta, culpabilis judicetur.

XI. Si quis equam pregnantem furaverit, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis judicetur.

XII. Si quis jumentum aut caballum furaverit, mille quadringentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis judicetur, excepto capitale & delatura.

XIII. Si quis admiffarium alienum sine

V

LEX
SALICA.

consensu domini sui spadaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur; & per unumquodque jumentum, quæ ille continere confueverat, trien componat, quod est tertia pars solidi, id est, tredecim denarij & tertia pars unius denarij.

XIV. Si quis per superbiam aut per inimicitiam caballos aut jumenta aliena tribatterit vel debilitaverit, mille ducentis denariis, qui faciunt solidos triginta, culpabilis iudicetur.

XV. Si quis caballum alienum sine consensu domini sui excurtaverit, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur.

XVI. Si quis caballum alienum excorticaverit, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur.

XXI. *De his qui aliena mancipia sollicitaverint.*

I. Si quis mancipium alienum sollicitaverit, & convictus fuerit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

II. Si quis servum alienum plagiaverit, id est, per circumventionem de servitio domini sui abstraxerit, & trans mare sive in quamlibet regionem ipsum duxerit, & ibidem à domino suo inventus fuerit, & ipsum à quo in patria plagiatus est in malo publico nominaverit, & tres ibidem testes dominus habere debet, & iterum cum servus ipse de trans mare vel de qualibet regione fuerit revocatus, in altero mallo debet nominare qui eum plagiaverit, & ibidem similiter tres testes debent esse. Ad tertium verò mallo similiter fieri debet, ut novem testes jurent quòd servum ipsum æqualiter semper super plagiatores dicentem audissent. Sic postea qui eum plagiaverit, mille quadringentis denariis, qui faciunt solidos triginta quinque, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura. Ea tamen ratione, ut nomina hominum & villarum æqualiter per totos tres mallos debeat nominare.

III. Si quis hominem ingenuum plagiaverit vel vendiderit, & postea in patriam reversus fuerit, quatuor mille denariis, qui faciunt solidos centum, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

IV. Si quis hominem ingenuum venderit, & postea in patriam ad propria reversus non fuerit, octo mille denariis, qui faciunt solidos ducentos, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

XLIII. *De servo qui de furto fuerit interpellatus.*

I. Si cujus servus de furto fuerit interpellatus, si talis causa est unde ingenuus sexcentos denarios, qui faciunt solidos quindecim, componere debeat, servus super scamnum tensus centum viginti ictus accipiat.

II. Si verò antequam torqueatur fuerit confessus, & domino ejus ita placuerit, centum viginti denarios, qui faciunt solidos tres, pro dorso suo reddat, & capitale domini servi in locum restituat.

III. Si autem talis culpa fuerit de qua ingenuus mille quadringentis denarios, qui faciunt solidos triginta quinque, componere debeat, similiter servus centum viginti ictus accipiat tensus.

IV. Et si in ipso supplicio fuerit confessus, aut castretur, aut ducentos quadraginta denarios, qui faciunt solidos sex, solvat; dominus verò servi capitale in locum restituat requirenti.

V. Et si servus confessus non fuerit, & ille qui eum torquet, adhuc ipsum servum torquere voluerit, etiam nolenti domino servi pignus donare debet, & ipsum servum ad majora supplicia retinere. Et si postea servus ad majora supplicia traditus confessus non fuerit, qui eum torquebat, ipsum habeat; dominus verò servi de quo jam pignus acceperat, pretium pro ipso servo suo suscipiat.

VI. Si verò supra dominum servus confessus fuerit, nunquam illi credatur. VI. 146
144

VII. Si verò in majori crimine servus inculpatus fuerit, de quo ingenuus mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, posset culpabilis iudicari, & inter supplicia confessus fuerit, capitali sententia feriatur.

VIII. Si autem servus de quolibet crimine inculpatus fuerit, & dominus servi ipsius præsens adfuerit, ab eo qui repetit admonetur ut servum suum ad justa supplicia dare non differat. Et qui repetit, virgas paratas habere debet, quæ in similitudinem minimi digiti grossitudinem habeant, & scamnum paratum habere debet, ubi servum ipsum tendere possit.

IX. Quòd si dominus servi supplicia distulerit, & servus præsens fuerit, continuo ipse qui repetit, domino servi solem collocet, & ad septem noctes placitum concedat ut servum ad supplicia tradat.

X. Si infra septem noctes servum ad supplicia distulerit tradere, solem ei iterat.

tò is qui repetit collocet, & sic iterum ad alias septem noctes placitum tribuat, id est, ut quatuordecim noctes à prima admonitione compleantur.

XI. Quod si impletis quatuordecim noctibus servum noluerit ad supplicia dare, omnem causam & compositionem dominus in se excipiat; hoc est, ut si talis causa fuerit de qua ingenuus sexcentos denarios, qui faciunt solidos quindecim, componere debeat, tantum ipse dominus servi reddat.

XII. Si verò major culpa fuerit, de qua ingenuus mille octingentos denarios, qui faciunt solidos quadraginta quinque, componere debeat, & dominus servum non representaverit, ipsum numerum solidorum reddat, & capitale in locum restituat.

XIII. Quòd si adhuc major culpa fuerit quæ servo requiritur, dominus servi non ut servus, sed ut ingenuus, totam legem super se solviturus accipiat.

XIV. Si autem servus absens fuerit, dominum servi is qui repetit admonere debet secretius ut servum suum infra septem noctes presentem faciat. Quòd si non fecerit, tunc repetens solem illi cum testibus collocet. Et si infra alias septem noctes ipsum servum non presentaverit, iterum repetens cum testibus solem ei collocet, & tertia vice adhuc septem noctes placitum illi concedat, id est, ut totus numerus ad viginti & unam noctem perveniat. Quòd si post tria placita servum noluerit ligatum ad supplicia dare, & per singula placita solem ei collocaverit, tunc dominus servi omnem repetitionem, sicut superius diximus, non ut servus, sed quasi ingenuus hoc commississet, talem compositionem repetenti restituat.

XV. Si verò ancilla in tali crimine inculpatur de quo servus castrari debuerat, ducentos quadraginta denarios, qui faciunt solidos sex, pro ipsa dominus reddat, aut ducentos quadraginta ictus accipiat flagellorum.

XLIII. De homicidiis ingenuorum.

I. Si quis ingenuus hominem Francum aut barbarum occiderit qui lege Salica vivit, octo mille denariis, qui faciunt solidos ducentos, culpabilis judicetur.

II. Si verò eum in puteum aut sub aquam miserit, viginti quatuor mille denariis, qui faciunt solidos sexcentos, culpabilis judicetur.

III. Si autem de ramis vel de hallis aut

Tom. I.

de qualibet re eum cooperuerit aut incenderit, viginti quatuor mille denariis, qui faciunt solidos sexcentos, culpabilis judicetur.

IV. Si quis eum occiderit qui in trulle dominica est, viginti quatuor mille denariis, qui faciunt solidos sexcentos, culpabilis judicetur.

V. Si verò in puteum aut sub aquam miserit, aut de hallis vel de ramis eum cooperuerit aut incenderit, septuaginta duobus mille denariis, qui faciunt solidos mille octingentos, culpabilis judicetur.

VI. Si quis Romanum hominem convivam Regis occiderit, duodecim mille denariis, qui faciunt solidos trecentos, culpabilis judicetur.

VII. Si Romanus homo possessor, id est, qui res in pago ubi commanet proprias possidet, occisus fuerit, is qui eum occidisse convincitur, quatuor mille denariis, qui faciunt solidos centum, culpabilis judicetur.

VIII. Si quis Romanum tributarium occiderit, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis judicetur.

IX. Si quis hominem invenerit in quædrivio sine manibus & sine pedibus, quem inimici sui detruncatum dimiserint, & eum vita privaverit, quatuor mille denariis, qui faciunt solidos centum, culpabilis judicetur.

X. Si quis hominem ingenuum in puteum aut in pelagus aut in quolibet præcipitium, ubi periculum mortis esse possit, impinxerit, & ille qui projectus est quolibet modo ab eodem periculo vivus evaserit, ille qui eum impinxerit, quatuor mille denariis, qui faciunt solidos centum, culpabilis judicetur.

XI. Si autem qui præcipitatus est mortuus fuerit, tota leude sua componatur. Atque ita unaquæque persona, quæ majori minorive compositione componi debuerat, si de præcipitio periculum mortis evaserit, medietate leudis suæ componatur qua componi debuerat si mortuus fuisset. Nam & si mortuus fuerit, unusquisque secundum modum leudis suæ componatur.

XII. Si quis hominem ingenuum cuiuslibet socio suo de quolibet crimine accusaverit, & per ejus commonitionem sive mendacium ille qui accusatus est occisus fuerit, si ei adprobatum fuerit, medietatem leudis ejus componat. Ille verò qui eum

V ij

LEX
SALICA.

LXX
SALICA.

occidit, secundum legem pleniter cum componat.

XLIV. De homicidiis à contubernio factis.

I. Si quis collecto contubernio hominem ingenuum in domo sua adfallerit, & ibidem eum occiderit, viginti quatuor mille denariis, qui faciunt solidos sexcentos, culpabilis iudicetur.

II. Si verò in truste dominica ille qui occisus est fuerat, septuaginta duobus mille denariis, qui faciunt solidos mille octingentos, culpabilis iudicetur.

III. Quòd si corpus occisi hominis tres plagas vel amplius habuerit, tres qui inculpantur, & quòd in eo contubernio fuissent convincuntur, legem superius comprehensam singillatim cogantur exsolvere. Alij verò tres de eodem contubernio ter mille sexcentis denariis, qui faciunt solidos nonaginta, unusquisque illorum culpabilis iudicetur. Et tres adhuc in tertio loco de eodem contubernio, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, singuli eorum cogantur exsolvere.

IV. Si verò Romanus vel lidus in tali contubernio occisus fuerit, huius compositionis medietas solvatur.

XLV. De homicidiis in convivio factis.

I. Si in convivio, ubi quatuor aut quinque fuerint homines, unus ex ipsis interfectus fuerit, illi qui remanent, aut unum convictum reddant, aut omnes mortis illius compositionem coniectent. Quæ lex usque ad septem qui fuerint in convivio illo convenit observari.

II. Si vero in illo convivio plus quam septem fuerint, non omnes teneantur obnoxij, sed quibus fuerit imputatum, illi secundum legem componant.

III. Si quis foris casa, sive iter agens, seu in agro positus, à contubernio fuerit occisus, & tres plagas vel amplius habuerit, tres de eodem contubernio qui convicti fuerint, singillatim mortis illius compositionem componant, & tres alij de ipso contubernio mille ducentis denariis, qui faciunt solidos triginta, unusquisque illorum culpabilis iudicetur. Et tres adhuc alij de ipso contubernio sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, singuli eorum culpabiles iudicentur.

XLVI. De reippis.

I. Si quis homo moriens viduam dimiserit, & eam quis in conjugium voluerit accipere, antequam eam accipiat, Tun-
ginus aut Centenarius mallum indicent,

& in ipso mallo scutum habere debent, & tres homines causas tres demandare. Et tunc ille qui viduam accipere vult, cum tribus testibus qui adprobare debent, tres solidos æquè pensantes & denarium habere debet. Et hoc factò, si eis convenit, viduam accipiat.

II. Si verò ista non fecerit, & sic eam acceperit, illi cui reippus debetur bis mille quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, culpabilis iudicetur.

III. Si autem quæ superius diximus omnia secundum legem impleverit, & tres solidos & denarium ille cui reippus debetur acceperit, tunc eam legitimè accipiat.

IV. Hoc discernendum videtur, cui reippus debeat.

V. Si nepos fuerit fororis filius senior, ille reippum accipiat.

VI. Si verò nepos non fuerit, neptis filius senior ille accipiat.

VII. Quòd si nepos filius non fuerit, consobrinx filius qui ex materno genere venit, ipse accipiat.

VIII. Si autem nec consobrinx filius fuerit, tunc avunculus frater matris reippum accipiat.

IX. Si verò avunculus non fuerit, tunc frater illius qui ipsam mulierem antè habuerat, si in hereditatem defuncti fratris, id est, mariti mulieris illius, venturus non est, ipse reippum accipiat.

X. Quòd si nec ipse fuerit, tunc qui proximior fuerit post superius nominatos, qui singillatim secundum parentelam dicti sunt usque ad sextum geniculum, si in hereditatem illius mariti defuncti non accedat, ipse reippum accipiat.

XI. Si autem nullus nisi post sextum geniculum proximus fuerit, in fiscum ipse reippus vel causa quæ inde orta fuerit colligatur.

XLVII. De eo qui villam alienam occupaverit, vel si duodecim mensibus eam tenuerit.

I. Si quis super alterum in villam migrare voluerit, & aliqui de his qui in villa consistunt eum suscipere voluerint, & vel unus ex ipsis extiterit qui contradicat, migrandi licentiam ibidem non habeat.

II. Si vero contra interdictum unius vel duorum in ipsa villa confedere presumpserit, tunc interdictor testari debet illi cum testibus ut infra decem noctes inde exeat. Et si noluerit, iterum ad ipsum cum testibus veniat, & testetur illi ut infra alias

decem noctes secedat. Quod si noluerit, iterum tertio placito, ut infra decem noctes exeat, denuntiet. Si verò triginta noctes impletæ fuerint, & nec tunc voluerit exire, statim illum maniat ad mallum, & testes suos, qui ad ipsa placita fuerunt, secum præstos habeat. Si autem ipse cui testatum est venire noluerit, & cum aliqua funnis non detinuerit, & secundum legem supradictam testatus fuerit, tunc ipse qui ei testatus est super fortuna sua ponat, & Grafionem roget ut accedat ad locum, & ipsum inde expellat. Et si ibi aliquid elaboravit, quia legem noluit audire, amittat, & insuper mille ducentis denaris, qui faciunt solidos triginta, culpabilis judicetur.

III. Si verò quis alium in villam alienam migrare rogaverit antequam conventum fuerit, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis judicetur.

IV. Si autem quis migraverit, in villam alienam, & ei aliquid intra duodecim menses secundum legem contestatum non fuerit, securus ibidem consistat sicut & alij vicini.

XLVIII. De affatome.

Hoc convenit observare, ut Tunginus vel Centenarius mallum indicent, & scutum in ipso mallo habeant. & tres homines causas tres demandare debent in ipso mallo. & requiratur postea homo qui ei non pertinet, & sic festucam in laisum jactet, & ipse in cuius laisum festucam jactaverit dicat verbum de fortuna sua, quantum ei voluerit dare. Postea ipse in cuius laisum festucam jactaverit, in casa ipsius manere & hospites tres suscipere & de facultate sua, quantum ei datur, in potestate sua habere debet, & postea ipse cui creditum est, ista omnia cum testibus collectis agere debet. Postea aut ante Regem aut in mallo legitimo illi cui fortunam suam deputavit reddere debet, & accipiat postea festucam in mallo ipso ante duodecim menses ipse quem heredem deputavit, in laisum suum jactet, & nec minus, nec majus, nisi quantum ei creditum est. Et si contra hoc aliquid dicere voluerit, debent tres testes jurati dicere quod ibi fuissent in mallo ubi Tunginus vel Centenarius indixerunt, & quod vidissent hominem illum, qui fortunam suam dedit, in laisum illius quem jam elegerat festucam jactare, & nominare illum debent qui fortunam suam in laisum electi jactavit, necnon & illum

in cuius laisum festucam jactavit, & heredem appellavit, similiter nominent. Et alteri tres testes jurati debent dicere quod in casa illius hominis qui fortunam suam donavit, ille in cuius laisum festucam jactavit, ibidem mansisset, & hospites tres vel amplius collegisset & pavisset, & ei ibidem gratias egissent, & in beo de suo pulvis manducassent, & testes collegissent. Ista omnia alij tres testes jurati dicere debent, quoniam in mallo legitimo vel ante Regem ille qui accepit in laisum suum fortunam in mallo publico, hoc est, ante Theada vel Tunginum, fortunam illam, quem heredem appellavit, publicè coram omnibus festucam in laisum ipsius jactasset. Et hæc omnia novem testes debent adfirmare.

XLIX. De furtis, hoc est, qualiter homo furatas res interiare debet.

Si quis qui lege Salica vivit servum aut ancillam, caballum vel bovem, seu jumentum, seu quamlibet rem suam sub alterius potestate agnoverit, mittat eam in tertiam manum, & ille apud quem agnoscitur, debet adhrare. Et si intra Ligerim aut Carbonariam ambo manent, & qui agnoscit, & apud quem agnoscitur, in noctes quadraginta placitum faciant. Et in ipso placito quanticumque fuerint qui rem interiatam vendiderint aut cambiaverint, aut fortasse in solutionem dederint, omnes intra placitum istum commoneantur ut unusquisque cum negotiatoribus suis alter alterum admoneat. Si quis verò commonitus fuerit, & aliqua funnis eum non detinuerit, & ad placitum venire distulerit, tunc ille qui cum eo negotiavit, habeat tres testes quod ei nuntiasset ut ad placitum venire debuisset, & alios tres similiter habeat quod cum eo publicè negotiasset. Hoc si fecerit, exivit se de latrocinio. Ille autem qui admonitus non venerit, super quem testes juraverint, erit latro illius qui res suas agnoscit, & ei secundum legem ipsas componat, & insuper pretium illi reddat qui cum eo negotiavit. Ista omnia ubi suis hamallus est, super quem res primitus agnita fuerit aut interiatata, fieri debent. Quod si trans Ligerim aut Carbonariam manet ille apud quem res agnoscitur, in noctibus octuaginta lex ista custodiatur.

L. De falso testimonio.

I. Si quis falsum testimonium præbuerit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis judicetur.

LEX
SALICA.

II. Quòd si aliquis alicui imputaverit quòd se perjurasset, & non poterit affirmare, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis judicetur.

III. Si alicui fuerit imputatum quòd se perjurasset, & hoc qui imputaverit affirmare poterit, tres de ipsis conjuratoribus perjuri unusquisque illorum sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis judicetur.

IV. Alij verò qui super ipsos tres fuerint, quis solidis culpabiles judicentur.

V. Ipse verò cui imputatum fuerit, excepto causa vel capitale & delatura, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis judicetur.

LI. De testibus adhibendis.

I. Si quis testes necessarios habuerit, & fortasse ipsi ad placitum venire noluerint, ille qui eos necessarios habet manire illos debet cum testibus ad placitum ut ea quæ sciunt jurantes dicant.

II. Si verò noluerint venire, & eos sunnis non detinuerit, unusquisque illorum sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis judicetur.

III. Si verò præsentem fuerint ad testimonium vocati, & noluerint jurando dicere ea quæ sciunt, & forbanniti fuerint, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, unusquisque illorum culpabilis judicetur.

LII. De eo qui fidem factam alteri reddere noluerit.

I. Si quis ingenuus aut lidus alteri fidem fecerit, tunc ille cui fides facta est, quadraginta noctes, aut quomodo placitum fecit quando fidem ei fecit, ad domum illius cum testibus ambulare debet, vel cum illis qui pretium adpretiare debent. Et si noluerit fidem factam solvere, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis judicetur.

II. Si verò adhuc supradictum debitum solvere noluerit, debet eum sic admallare: *Rogo te, iudex, ut hominem illum denominatum, grafachionem meum, qui mihi fidem fecit de debito tali denominato, secundum legem Salicam mihi inde cum adstringas.* Tunc iudex dicere debet: *Ego grafachium tuum illum in hoc mallo quod lex Salica habet.* Tunc ille cui fides facta est debet testificari fidejussori ut nulli alteri nec solvat nec pignus donet solutionis antequam ei impleat unde fidem fecit. Et sic festinanter ad domum illius qui ei fidem fecit cum testibus accedat, & roget eum solvere debi-

tum suum. Quòd si noluerit, solem ei collocet. Et si ei solem culcaverit, tres solidos super debitum suum addat. Et sic usque ad tres vices per tres mannitas facere debet. Istis agit omnibus factis, si adhuc noluerit debita componere, usque ad novem solidos debitum ascendat; id est, ut per singulas admonitiones, vel solem culcatum, terni solidi aderescant. Si verò nec fidem factam in placito legitimo solvere noluerit, tunc ille cui fides facta est ambulet ad Grafionem loci illius in cuius pago manet, accipiatque festucam, & dicat verbum istud: *Tu Grafio, rogo te quia ille homo denominatus, qui mihi fidem fecit, quem legitime habeo adallivum vel admallatum secundum legem Salicam, & ego super me & super fortunam meam pono quòd securus mitto in fortunam illius manum.* & dicat de quanta causa ei fidem fecerat. Tunc Grafio congreget secum septem Rachinburgios idoneos, & cum ipsis ad causam illius fidejussoris veniat, & roget eum, si præsens est, ita dicens: *Per voluntatem tuam solve homini isti de quo ei fidem fecisti, & hoc quod debes secundum pretium legitime adpretiatum satisfacere stude.* Quòd si tunc adimplere noluerit præsens, aut si absens fuerit, statim Rachinburgij pretium adpretiatum, quantum debitum quod debet valuerit, de fortuna illius tollant. Et si fredus antea de ipsa causa non fuerat datus, duas partes ille cuius causa est ad se revocet, & Grafio tertiam partem obtineat.

III. Si autem Grafio ibi invitatus non venerit, & sunnis eum aliqua non detinuerit, aut certa ratio dominica, & si distulerit ut ibi non ambulet neque mittat ut cum iustitia exigatur debitum, aut se redimat, aut de vita componat.

LIII. De eo qui Grafionem ad res alienas tollendas iniuste invitaverit.

I. Si quis Grafionem ad res alienas iniuste tollendas invitaverit, antequam grafachium suum secundum legem habeat admallatum, octo mille denariis, qui faciunt solidos ducentos, culpabilis judicetur.

II. Si verò Grafio invitatus contra legem super debitum justum aliquid amplius tulerit, aut se redimat, aut de vita componat.

LIV. De re prestata.

Si quis alteri de rebus suis aliquid præstiterit, & ei reddere noluerit, sic eum debet mallare. Cum testibus ad domum illius cui res præstavit accedat, & sic con-

testetur ei. *Quia res meas noluit reddere, quas tibi prestiti, in hoc cas tene nocte proxima quod lex Salica continet. & sic ei solem colloceat. Si nec tunc voluerit reddere, adhuc super septem noctes similiter contestetur, sicut antea fecit, ut nocte proxima secundum quod lex Salica continet res suas tenere debeat. Quod si nec tunc voluerit reddere, iterum post alias septem noctes ad eum similiter cum testibus veniat, & roget ut debitum suum reddat. Ergo si tunc noluerit reddere nec fidem facere reddendi, supra debitum quod ei prestitum est, & super illos novem solidos qui per tres admonitiones accreverunt, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis judicetur.*

L.V. De manu ab aeneo redimenda.

I. Si quis ad aeneum mallatus fuerit, & forsitan convenerit ut ille qui admallatus est manum suam redimat & juratores donet, si talis causa est de qua legitime, si convictus fuisset, sexcentos denarios, qui faciunt solidos quindecim, componere debeat, tunc centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, manum suam redimat.

II. Si vero plus ad manum suam redimendam dederit, fredus Grafioni solvatur tamquam si de ipsa causa convictus fuisset.

III. Si vero talis causa fuerit de qua, si convictus fuisset, mille quadringentis denariis, qui faciunt solidos triginta quinque, debuisset solvere, & convenit ut manum suam redimat & juratores donet, novem solidis manum suam redimat.

IV. Quod si amplius dederit, fredus Grafioni solvatur tamquam si de ipsa causa convictus fuisset.

V. Quod si major culpa fuerit, de qua sexaginta duos solidos cum dimidio solvere, si convictus fuisset, deberet, & convenit ut manum suam redimat, cum solidis quindecim manum suam redimat.

VI. Et si amplius dederit, fredus Grafioni solvatur tamquam si de ipsa causa convictus fuisset. Ista redemptio usque ad leudem sic permaneat.

VII. Si autem leudem alter alteri imputaverit, & cum ad aeneum admallatum habet, & convenit ut manum suam redimat & juratores donet, cum solidis triginta manum suam redimat.

VIII. Et si amplius dederit, fredus Grafioni persolvatur tamquam si de ipsa causa convictus extitisset.

L.VI. De eo qui Grafionem occiderit.

I. Si quis Grafionem occiderit, viginti quatuor mille denariis, qui faciunt solidos sexcentos, culpabilis judicetur.

II. Si quis sagibaronem, qui puer Regis fuerat, occiderit, duodecim mille denarios, qui faciunt solidos trecentos, culpabilis judicetur.

III. Si quis sagibaronem qui ingenuus est, & se sagibaronem posuit, occiderit, viginti quatuor mille denariis, qui faciunt solidos sexcentos, culpabilis judicetur.

IV. Sagibarones in singulis mallobergiis, id est, ubi plebs quae ad unum mallum convenire solet, plus quam tres esse non debent. Et si causa aliqua ante illos secundum legem fuerit definita, ante Grafionem removere eam non licet.

L.VII. De corporibus expoliatis.

I. Si quis corpus hominis mortui, antequam in terra mittatur, per furtum expoliaverit, bis mille quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, culpabilis judicetur.

II. Si quis tumulum super hominem mortuum expoliaverit vel dissipaverit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis judicetur.

III. Si quis aristonem, hoc est, stapulum qui super mortuum missus est, capulaverit, aut mandualem, quod est ea structura sive selave, qui est ponticulus, sicut more antiquorum faciendum fuit, qui hoc destruxerit, aut mortuum exinde expoliaverit, de unaquaque de istis sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis judicetur.

IV. Si quis hominem mortuum super alium in nauso vel in petra miserit, mille quadringentis denariis, qui faciunt solidos triginta quinque, culpabilis judicetur.

V. Si quis corpus jam sepultum effodierit aut expoliaverit, vvargus sit, hoc est, expulsus de eodem pago usque dum cum parentibus defuncti convenerit ut & ipsi parentes rogati sint pro eo ut liceat ei infra patriam esse. Et quicumque antea panem aut hospitalitatem ei dederit, etiam si uxor ejus hoc fecerit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis judicetur.

VI. Auctor vero sceleris hujus, si ipse hoc fecit, & comprobatus fuerit, vel alium ad istud faciendum locaverit, octo mille denariis, qui faciunt solidos ducentos, culpabilis judicetur.

VII. Si quis domum in modum basilicæ factam super hominem mortuum ex-

LEX
SALICA

LEX
SALICA.

poliaverit, mille ducentis denariis, qui faciunt solidos triginta, culpabilis iudicetur.

LVIII. *De incendio vel expoliatione Ecclesie, sive homicidiis Clericorum.*

I. Si quis Ecclesiam sanctificatam, vel ubi reliquie sanctorum recondite sunt, incenderit, vel infra ipsa Ecclesia aliquam expoliationem de altari aut infra Ecclesiam aliquid tulerit, octo mille denariis, qui faciunt solidos ducentos, culpabilis iudicetur, excepto capitale & delatura.

II. Si quis Diaconem interfecerit, duodecim mille denariis, qui faciunt solidos quadringentos, culpabilis iudicetur.

III. Si quis Presbyterum interfecerit, viginti quatuor mille denariis, qui faciunt solidos sexcentos, culpabilis iudicetur.

LIX. *De eo qui ad mallum venire contempserit.*

Si quis ad mallum venire contempserit, & quod ei à Rachinburgiis iudicatum fuerit implere distulerit, si nec de compositione nec de ulla lege fidem facere voluerit, tunc ad Regis presentiam ipsum manire debet, & ibidem duodecim testes esse debent qui per singula placita jurando dicant quòd ibidem fuissent ubi Rachinburgij ei iudicassent, & ille decretum iudicium contempserit. Iterum alij tres jurare debent quòd ibidem fuissent post illam diem in qua ei Rachinburgij iudicaverunt ut aut per aneum aut per compositionem se educeret, hoc est, de illa die in quadraginta noctes in mallo iterum solem culcaverit, & nullatenus legem implere voluerit, tunc eum debet manire ante Regis presentiam in quatuordecim noctes, & tria testimonia jurando dicant quòd eum manisset. Quòd si nec tunc venerit, & ista omnia novem testimonia conjurando quæ superius diximus vera esse dixerint, similiter ei iterum solem culcet, & illos tres testes ibidem habeat. Vbi culcaverit solem, & ista omnia compleverit, qui eum admallat, & ille qui admallatur, ad nullum placitum venire nec per legem se educere noluerit, tunc Rex ad quem manitus est extra sermonem suum eum esse de iudicet, & ita ille culpabilis & omnes res suæ erunt in fisco, aut cui fisco dare voluerit. Et quicumque ei panem dederit, aut in hospitium collegerit, etiamsi uxor ejus propria sit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur, donec omnia quæ ei legibus imputantur, secundum legem componat.

LX. *De Rachinburgiis qui secundam legem non iudicant.*

I. Si quidem Rachinburgij in mallo residentes, cum causa discussa fuerit inter duos causatores, admoniti ab eo qui causam requirit ut legem Salicam dicant, & si legem dicere noluerint, tunc ab eo qui causam requirit sint iterum admoniti usque in tertia vice. Quòd si dicere noluerint, tunc dicat ille qui causam requirit: *Ego vos tangam usque dum vos inter me & contra causatorem meum legem iudicetis.* Et si tunc dicendi se legem distulerint, sole culcato septem de illis uniusquisque centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur.

II. Et si adhuc tunc Rachinburgij depexerint, nec legem dicere voluerint, neque de tribus solidis compositionem facere, tunc uniusquisque illorum septem culcato sole sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

III. Similiter si comprobati fuerint legem non iudicasse, septem ex eis uniusquisque sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

IV. Si autem Rachinburgij legem iudicaverint, & cui iudicatum fuerit hoc sustinere noluerit, & dicit contra legem iudicasse sibi, & hoc comprobare non poterit, contra unumquemque de septem Rachinburgiis sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

LXI. *De chrenehruda.*

Si quis hominem occiderit, & in tota facultate sua non habuerit unde totam legem implere valeat, duodecim juratores donet ut nec super terram nec sub terra amplius de facultate non habeat nisi quod donatum habet. Postea intrare debet in causam suam, & de quatuor angulis de terra illa in pugno suo colligere, & stare in durpilo, hoc est, in liminare, & intus captare, & cum sinistra manu de illa terra ultra suas scapulas iactare super quem proximiorum parentem habet. Quòd si jam pater aut mater vel frater solverint, tunc super sororem matris aut super suos filios debet illam terram iactare, id est, super tres de generatione matris qui proximiores sunt. Et postea in camisia discinctus, & discalcatus, cum palo in manu supra seipsum fallere debet, ut pro medietate, quantum de compositione digger est, aut quantum lex dicat, illi tres solvant. Idem illi alij, qui de paterna generatione

798.
 generatione veniunt, facere debent. Si verò aliquis ex illis pauperior fuerit, & non habet unde ad integrum debitum solvat, quicumque de illis amplius habet, iterum super illum chrenechruda ille qui pauperior est jactet, & ille totam legem componat. Quòd si nec ipse habuerit ut totam legem persolvat, tunc illum qui homicidium fecit, ille qui eum in fide sua habet, per quatuor malos presentem faciat. Et si eum nullus suorum per compositionem voluerit redimere, de vita componat.

LXII. *De alode.*

I. Si quis homo mortuus fuerit, & filios non dimiserit, si pater aut mater superfuerint, ipsi in hereditatem succedant.

II. Si pater aut mater non superfuerint, & fratres vel sorores reliquerit, ipsi hereditatem obtineant.

III. Quòd si nec isti fuerint, sorores patris in hereditatem ejus succedant.

IV. Si verò sorores patris non extiterint, sorores matris ejus hereditatem sibi vindicent.

V. Si autem nulli horum fuerint, quicumque proximiores fuerint de paterna generatione, ipsi in hereditatem succedant.

VI. De terra verò Salica nulla portio hereditatis mulieri veniat: sed ad virilem sexum tota terra hereditas perveniat.

LXIII. *De eo qui se de parentela tollere vult.*

I. Si quis se de parentela tollere voluerit, in mallo ante Tunginum aut Centenarium ambulet, & ibi quatuor fustes alinos super caput suum frangat; & illas quatuor partes in mallo jactare debet, & ibi dicere ut & de juramento & de hereditate & de tota illorum se ratione tollat.

II. Et si postea aliquis de parentibus suis aut moritur aut occiditur, nihil ad eum de ejus hereditate vel de compositione pertineat.

III. Si autem ille occiditur aut moritur, compositio aut hereditas ejus non ad heredes ejus, sed ad fiscum pertineat, aut cui fiscus dare voluerit.

LXIV. *De charoena.*

I. Si quis alteri de manu aliquid per vim tulerit aut rapuerit, rem pro capitali restituat, & insuper mille ducentis denariis, qui faciunt solidos triginta, culpabilis judicetur.

II. Si quis homini aliquid quod ei in tertia manu missum fuerat per vim tulisse convincitur, mille ducentis denariis, qui

Tom. I.

faciunt solidos triginta, culpabilis judicetur.

LXV. *De compositione homicidij.*

I. Si alicujus pater occisus fuerit, medietatem compositionis filij colligant, & aliam medietatem parentes qui proximiores fuerint tam de paterna quam de materna generatione dividant.

II. Quòd si de una parte, vel paterna, vel materna, nullus proximus fuerit, portio illa ad fiscum perveniat, vel cui fiscus concesserit.

LXVI. *De homine in hoste occiso.*

I. Si quis hominem in hoste occiderit, triplici compositione componat, sicut in patria componere debuit; excepto si ex trustee regali non fuerit ille homo.

II. Nam si ex trustee regali fuerit, eadem compositione quam infra patriam facere debuit culpabilis judicetur, hoc sunt denarii septuaginta duobus mille, qui faciunt solidos mille octingentos.

LXVII. *De eo qui alterum hereburgium clamaverit.*

I. Si quis alterum hereburgium clamaverit, hoc est, strioportium, aut qui æneum portare dicitur ubi stria concinunt, & convincere non potuerit, bis mille quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, culpabilis judicetur.

II. Si quis mulierem ingenuam striam clamaverit aut meretricem, & convincere non potuerit, septem mille quingentis denariis, qui faciunt solidos centum octuaginta septem cum dimidio, culpabilis judicetur.

III. Si stria hominem comederit, & convicta fuerit, octo mille denariis, qui faciunt solidos ducentos, culpabilis judicetur.

LXVIII. *De caballo excoriato.*

I. Si quis caballum alienum sine consensu possessoris decorticaverit, & interrogatus, fuerit confessus, caballum ipsum in capite restituat.

II. Si verò negaverit & convictus fuerit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, excepto capitale & delatura, culpabilis judicetur.

LXIX. *De eo qui hominem de bargo vel de furca dimiserit.*

I. Si quis hominem de bargo vel de furca sine voluntate judicis dimiserit, mille octingentis denariis, qui faciunt solidos quadraginta quinque, culpabilis judicetur.

LXX
 SALICA.

LEX
SALICA.

II. Si quis hominem sine consensu iudicis de ramo ubi incrocatus est deponere præsumpserit, mille ducentis denariis, qui faciunt solidos triginta, culpabilis iudicetur.

III. Si quis caput hominis, quod inimicus suus in palo miserit, sine permisso iudicis aut illius qui eum ibi posuit tollere præsumpserit, sexcentis denariis, qui faciunt solidos quindecim, culpabilis iudicetur.

IV. Si quis vivum hominem de furca dimiserit, quatuor mille denariis, qui faciunt solidos centum, culpabilis iudicetur.

LXX. *De eo qui filiam alienam quaesierit, & se retraxerit.*

Si quis filiam alienam ad conjugium quaesierit presentibus suis & puellæ parentibus, & postea se retraxerit, & eam accipere noluerit, bis mille quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos

cum dimidio, culpabilis iudicetur.

LXXI. *De terra condemnata.*

Si quis terram alienam condemnaverit, & ei fuerit adprobatum, bis mille quingentis denariis, qui faciunt solidos sexaginta duos cum dimidio, culpabilis iudicetur.

In codice Mazarino bibliothecæ regie sequens caput additur in fine legis Salicæ.

LXXII. *De iniuncto stricto.*

I. Si quis pitto alterius excusserit invita stricto, centum viginti denariis, qui faciunt solidos tres, culpabilis iudicetur.

II. Si verò contra voluntatem domini, & negare voluerit, & ei fuerit adprobatum, capitale restituat, & insuper mille quadringentis denariis, qui faciunt solidos triginta quinque, culpabilis iudicetur.

EXPLICIT LEX SALICA.

RECAPITVLATIO SOLIDORVM.

Sciendum est quod in quibusdam libellis legis Salicæ inveniuntur capitula principalia sexaginta quinque, in quibusdam verò septuaginta, in quibusdam etiam paulò plus aut paulò minus. Continentur alia capitula in quibusdam codicibus CCCLVIII. in quibusdam verò plus minusve. Habent etiam species in quibusdam libellis viginti septem, in quibusdam verò minus vel paulò plus.

Inquirendum est compositionis legis Salicæ quot varietates, & quem numerum perminum, quem verò permaximum habeant divisionis. Compositiones sunt CCCLVIII. varietates XXXI.

I. Incipit autem à septem denariis, ut si quis agnum furaverit.

II. Inde ad decem, ut si quis alterius messem damnaverit.

III. Inde ad solidum unum, ut si quis porcellum, qui sine matre vivere potest, foris domum furaverit.

IV. Inde ad solidum unum & tremissem, ut si quis alterius servum cædit.

V. Inde ad solidos tres, ut si quis tres capras furaverit. Hæc compositio trium solidorum in quadraginta tribus locis legis Salicæ habetur.

VI. Inde ad solidos tres & denarium

unum, ut si quis viduam in conjugium voluerit sociare.

VII. Inde ad solidos quinque. Hi sunt qui in raptu secundum legem componunt. Hæc compositio in duobus locis habetur.

VIII. Inde ad solidos sex pro redemptione servi ut non castratur. Hæc compositio sex solidorum in quinque locis habetur.

IX. Inde ad solidos septem & dimidium, ut si quis scrofam alterius subbatit ut porcellos non habeat.

X. Inde ad solidos novem, ut si quis alterum clauso pugno percusserit. Hæc compositio novem solidorum in tribus locis habetur.

XI. Inde ad solidos duodecim & dimidium, ut si quis servum ministerialem in mortis periculum immiserit, & eum Deus liberaverit.

XII. Inde ad solidos quindecim, ut si quis sponfam alterius tulerit. Hæc compositio quindecim solidorum in nonaginta & tribus locis habetur.

XIII. Inde ad solidos septemdecim & dimidium, ut si quis alterius verrem furaverit. Hæc compositio septemdecim solidorum cum dimidio in tribus locis habetur.